

KİTAP TANITIMI/BOOK REVIEW

İbrahim Ö. Kaboğlu*

A. SEZER, *Demokrasi Teorisi ve Pratiğinde Seçim Barajları*, Legal Yay., İstanbul, 2014.

A. SEZER, *Threshold in the Theory and Practice of Democracy*

Doçentlik çalışması olarak sunulan eser, 434 (404+XXX) sayfadan oluşmaktadır.

Türkçe'de seçim barajlarına özgülünen ilk çalışma niteliği taşıyan eser, 1 kavramsal giriş bölümü, 4 ana bölüm ve sonuç-öneriler olmak üzere, toplam 6 bölümden oluşmaktadır. Bölümler arasında, genel olarak denge bulunmaktadır.

- "*Seçim ve Baraj*" başlıklı Bölüm I'de (48 sayfa): Seçim, seçim sistemi, seçim barajı vb. temel kavramlara değinilerek çalışmanın genel çerçevesi çizilmekte, ayrıca ulusal ve ulusal-üstü belgelerde oy hakkı ve seçim barajlarına değinilmektedir.

- "*Karşılaştırmalı Verilerle Seçim Barajları*" başlıklı Bölüm II'de (48 sayfa), Dünya ülkelerinde karşılaştırmalı veriler ışığında yasal ve doğal seçim barajları incelenmektedir. Tüm ülkelerin yanı sıra, bağlı alan parlamentoları da incelemeye dâhil edilmekte, istatistikler değerlendirilmektedir. Böylelikle Türkiye'nin yeri, koruduğu % 10'luk barajla somutlaşmaktadır.

- "*% 10 Ulusal Seçim Barajına İlişkin Genel Analiz*" başlıklı Bölüm III'te (49 sayfa), Türkiye'de uygulanan % 10 ulusal seçim barajına ilişkin kural analiz edilmektedir. Barajı yürürlüğe koyan irade, Yasa'nın müzakerelerindeki tartışmalar, barajın öngörülme nedenleri ele alınmaktadır. Barajın uygulanmasına ilişkin başlıca sorunlar alt başlığında, barajın kapsamı, tek veya 2 partinin barajı aşması halinde uygulama farklılığı ve barajın etkilerinin yanı sıra, baraja yönelik değişiklikler, değişiklik girişimleri ve resmî vaatlere değinilmektedir.

- "*% 10 Barajın 1982 Anayasası ve İHAS'a Uygunluğu Sorunu*" başlıklı Bölüm IV (66 sayfa), üç alt bölüme ayrılmaktadır. 1982 Anaya-

* Prof. Doç. Dr., Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

sası'na uygunluğun ele alındığı kısımda baraj, ilgili Anayasal ölçütler ekseninde incelenmektedir: demokratik devlet, demokratik toplum, eşitlik-adalet ilişkisi, seçme-seçilme hakkı bağlamında pozitif yükümlülük, TBMM'nin adalet-istikrar unsurlarını bağdaştırma görevi, temsilde adalet lehine tercih, yönetimde istikrar kavramının analizi, temsilde adaletsizlik ve haksız temsil, temsil açığı, barajın partiler, adaylar ve seçmenleri caydırıcı etkisi, çoğulcu demokrasi, ölçülülük, oy hakkının özü, ulusal-genel irade bağlamı, vb. % 10 ulusal barajın 1982 Anayasası ve İHAS'a uygunluğunun yanı sıra, yasa içi uyumluluk analizi yapılmaktadır. İzleyen alt bölümde, orantılı temsil sistemini belirleyen yasa içi uyum bağlamında, baraj ve tek milletvekili ile TBMM'de temsil edilen bir ildeki çoğunluk sistemi ele alınmaktadır. Son alt bölümde ise, İHAS sistemi ile uyum incelenmektedir. Bu kısım oldukça kısa tutulmasına karşın, izleyen bölümde içtihat tartışmaları bağlamında İHAS analizi genişletilmektedir.

- “*Ulusal ve Ulusal-üstü Yargı Kararlarında % 10 Barajı*” başlıklı Bölüm V'te (77 sayfa), Anayasa Mahkemesi, Yüksek Seçim Kurulu ve İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi kararlarına yer verilmektedir. AYM kararları, gerekçeleriyle birlikte analiz edilmekte, içtihatteki kırılmalar saptanmaktadır. YSK kararları, özellikle barajın uygulanmasına yönelik pratik ekseninde özetlenmektedir. İHAM kararları ise, önceki bölümde ortaya konulan ilkeler ekseninde ve karşı oylarla birlikte işlenmektedir. Bu bölümde ayrıca, İHAM'ın diğer ülkeler nezdinde verdiği baraj kararları ve etkileri de özetlenerek, Mahkeme'nin gelecekte baraja yaklaşımına yönelik değerlendirme ve temenniler tartışılmaktadır.

- “*Sürdürülebilir Demokrasi İçin: Sonuçlar & Öneriler*” başlıklı Bölüm VI'da (41 sayfa), ulaşılan sonuçların yanı sıra, baraja yönelik alternatif öneriler sivil ve resmî kurumların görüşleri doğrultusunda gruplandırılmakta, ayrıca kişisel öneriler de paylaşılmaktadır. Temel sonuç, % 10 barajın yüksek, antidemokratik ve ölçsüz olduğudur. Alternatif önerilerden ilki tamamen kaldırılması, diğeri ise Avrupa ortalamasını aşmayacak bir baraj oranının belirlenmesi ya da telâfi edici mekanizmalar konulmasıdır. Ayrıca, partilere yardım barajı açısından da aynı eksende öneriler geliştirilmektedir. Bu bölümde yeni anayasa yapımında baraj konusuna da değinilmektedir. Son olarak, yazarlar ve kurumların baraja yaklaşımında çelişkilerden örnekler verilmektedir.

Eserin sonunda geniş kaynakça ve detaylı dizinler yer almaktadır. Ekler kısmında, Dünya'da barajlar, Avrupa barajlar haritası, Türkiye'de seçim barajları kronolojisi vb. bulunmaktadır.

A. Sezer'in yoğun emek ve uzun bir araştırma çalışmasının ürünü olan "Demokrasi Teorisi ve Pratiğinde Seçim Barajları" kitabını, Türkiye'de demokratik rejimin temellenmesini isteyen herkes, ama öncelikle seçilmiş siyasetçilerin okuması, "engelli demokrasi" dönemini aşmak çabasına katılma gerekliliğini bütün çıplaklığıyla görebilmesi için, hararetle tavsiye olunur.